

Stad & Natuur Almere Koersplan 2021-2025 **Natuurlijk dichtbij**

STAD &
NATUUR
ALMERE

werkt aan
een groene en
gezonde stad

Stad & Natuur Almere

Koersplan 2021-2025

Natuurlijk dichtbij

INHOUD

Voorwoord	2
Visie en missie Stad & Natuur	5
Waar komen we vandaan?	5
Visie	5
Missie	5
Hoe vervullen wij onze missie?	6
Recreatie, educatie, participatie	6
Onze doelgroepen	6
Onze samenwerkingspartners	7
Wat hebben we bereikt?	10
Recreatie	11
Educatie	12
Participatie	15
Huidige positionering Stad & Natuur	16
Welke doelen stellen we onszelf voor de komende vijf jaar?	19
Relevante ontwikkelingen in onze omgeving	19
Programma's en activiteiten	20
Recreatie	20
Educatie	23
Participatie	23
Samenwerking	24
Onze ambities voor de locaties	25
De huidige locaties	25
Onderhoud en ontwikkeling van de huidige locaties	29
Ontwikkeling van nieuwe locaties	29
Communicatie	30
Middelenmix	30
Netwerken en communities	31
Governance en organisatie	34
Financieel perspectief	36
Tot slot: Almere en Stad & Natuur	38
Bijlage: Overzicht prestatieafspraken 2021-2025	39

Voorwoord

Voor u ligt het Koersplan Stad & Natuur 2012-2025 “Natuurlijk dichtbij”. Dit koersplan geeft richting aan het werk van Stad & Natuur en schept duidelijkheid in de richting van de diverse betrokkenen (afnemers, potentiële samenwerkende partijen, financiers en medewerkers). Waar willen we naar toe de komende jaren? Wat is onze ambitie en wat willen we concreet bereiken?

Stichting Stad & Natuur Almere (Stad & Natuur) verbindt jong en oud met de natuur in en om Almere. Met programma's en locaties dichtbij de bewoners levert Stad & Natuur een waardevolle en door de jaren heen betrouwbare bijdrage aan onze groen-blauwe stad. De organisatie heeft zich vernieuwd en met succes stappen gezet om meer projectmatige opdrachten te werven en uit te voeren naast de basisopdracht van Gemeente Almere. Op eigen initiatief en veelal ter ondersteuning van gemeentelijke programma's heeft Stad & Natuur op het gebied van energie, groen/blauw, gezond en circulair het educatieve aanbod en de publieksprogrammering van Almere verrijkt en geïnnoveerd, met een toename aan deelnemers, nieuwe doelgroepen en meer betrokkenheid tot gevolg. Dit in nauwe samenwerking met partners op het gebied van cultuur, natuur, techniek en gezondheid. De thema's van Growing Green Cities in de breedte hebben de laatste jaren een steeds belangrijker onderdeel uitgemaakt van de inzet van Stad & Natuur.

Stad & Natuur is in 10 jaar uitgegroeid tot expertisecentrum op het gebied van Natuur, Milieu en Educatie. En heeft de ervaring, de kennis en het netwerk om een stevige bijdrage te kunnen leveren aan de stad van de toekomst. De verbinding tussen de stad en natuur zit niet alleen in onze naam maar ook in onze genen. Naast de activiteiten vanuit de drie programmaliijnen Recreatie, Educatie en Participatie en het beheer van de locaties, werkt Stad & Natuur samen in uiteenlopende projecten als adviseur, aanjager en innovator of projectmanager.

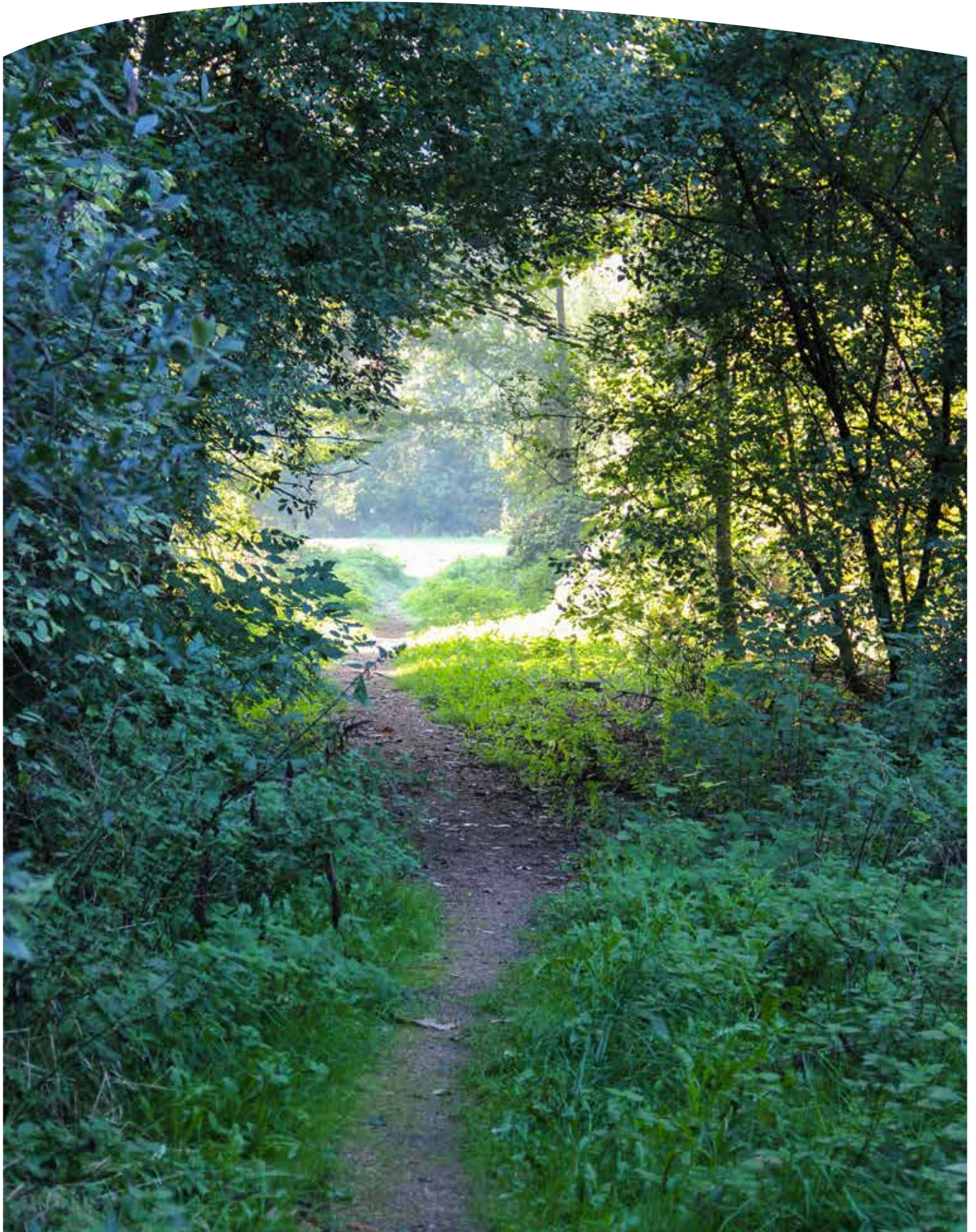
Stad & Natuur kijkt vooruit. Onze ambitie is om dé partner in de stad te zijn als het gaat om de groene, gezonde en duurzame stad. De realisatie van zo'n stad is de kern van ons werk, samen met de inwoners, in het lokale weefsel van Almere, ook als voorbeeld en inspiratiebron voor andere steden. Daarnaast wil Stad & Natuur de reeds ingezette lijn als maatschappelijk partner versterkt doorzetten voor de invulling van de duurzaamheidsagenda, gezonde jeugd programma's, zowel binnen- als buitenschools, en versterking van de groen/blauwe activiteiten in de nieuwe stadsdelen.

Al 37 jaar onderdeel van en betrokken bij de stad Almere en als Stichting 11 jaar jong met een steeds vernieuwende aanpak. Geen Stad zonder Natuur!

Cees Okkerse
Voorzitter Raad van Toezicht Stad & Natuur

De locaties van Stad & Natuur zijn altijd de moeite van het bezoeken waard.

Stad & Natuur is in 2009 opgericht om zoveel mogelijk Almeerders met hun groen-blauwe omgeving te verbinden.

Visie en missie Stad & Natuur

WAAR KOMEN WE VANDAAN?

Stad & Natuur is in 2009 opgericht na verzelfstandiging van de voormalige gemeentelijke afdeling Natuur- en Milieueducatie. De doelstelling van Stad & Natuur is om zoveel mogelijk Almeerders met hun groen-blaue omgeving te verbinden. Op eigen initiatief en ter ondersteuning van gemeentelijke programma's heeft Stad & Natuur het educatieve aanbod en de publieks-programmering van Almere op het gebied van groen-blauw, gezond, duurzaam en circulair verrijkt, met een toename aan deelnemers, nieuwe doelgroepen en meer betrokkenheid tot gevolg. Onze organisatie heeft zich steeds weer vernieuwd en met succes stappen gezet om meer projectmatige opdrachten te werven, naast de basisopdracht van de gemeente.

VISIE

De stad wordt als woon- en werkgebied steeds belangrijker, en Almere is in Nederland al jaren de snelst groeiende stad. Het is een continue uitdaging om de inwoners van de stad een gezonde leefomgeving te bieden en hen daarin een actieve rol te laten spelen. Natuur is de basis voor een duurzame, groene en gezonde stad. Want de natuur heeft een positief effect op mensen. Zij vermindert sociale stress, bevordert de gezondheid van inwoners en van het stedelijk klimaat en verandert onze denkwereld ten goede.

Almere is opgezet volgens de principes van een meerkernige stad in een robuuste, groen-blaue structuur. De natuur is een onlosmakelijk deel van de stad en altijd fysiek dicht bij de bewoners. De groen-blaue opzet van Almere biedt allerlei mogelijkheden om de inwoners te betrekken bij hun leefomgeving. De Almere Principles en de doelen van Growing Green Cities Almere onderstrepen dit.

MISSIE

Stad & Natuur laat de inwoners van Almere de natuur in en rond de stad beleven op een directe en toegankelijke manier. Wij betrekken jong en oud bij de Almeerse buitenruimte en activeren mensen om een positieve bijdrage te leveren aan de groene, gezonde en duurzame stad.

Wij hebben ons ontwikkeld tot expertisecentrum op het gebied van publieks-programmering en educatie voor natuur, milieu en duurzaamheid. Vanuit die rol en ervaring dragen wij bij aan het positieve, groene en innovatieve karakter van Almere.

Hoe vervullen wij onze missie?

Vanaf de start van Almere heeft de gemeente en het daaruit voortgekomen Stad & Natuur de betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving geactiveerd. Dat doen wij overal in de stad volgens een concept waarin drie programmalijnen centraal staan: recreatie, educatie en participatie.

RECREATIE, EDUCATIE, PARTICIPATIE

Wij presenteren programma's op verschillende locaties, overal in de stad. Zo brengen wij de natuur dichterbij de mensen en de mensen dichterbij de natuur.

- In onze programmalijn **recreatie** laten wij Almeerders, jong en oud, de natuur in en rondom Almere beleven op een aansprekende manier. Op verschillende locaties verspreid over de stad nodigen wij inwoners uit om deel te nemen aan workshops, rondleidingen en evenementen. Onze activiteiten zijn laagdrempelig en toegankelijk, zodat iedereen uit Almere kan meedoen.
- Met onze programmalijn **educatie** richten wij ons zowel op het Almeerse basisonderwijs als op het voortgezet- en beroepsonderwijs. Ons aanbod bestaat uit lessen en workshops, leskisten, materiaalpakketten, schoolreizen en stageplekken. Ieder jaar nemen ruim 20.000 leerlingen en studenten deel aan onze educatieve programma's. Zo maken zij kennis met de Almeerse en Flevolandse natuur en verdiepen ze zich in thema's als duurzaamheid, groen-blauwe biodiversiteit, gezondheid en lokaal eten.
- Onder **participatie**, ons derde programmaonderdeel, verstaan wij niet alleen vrijwilligerswerk op onze locaties en bij onze activiteiten, maar ook de ondersteuning van Almeerse (groene) verenigingen en hun activiteiten om het groen in Almere te beheren en te ontwikkelen.

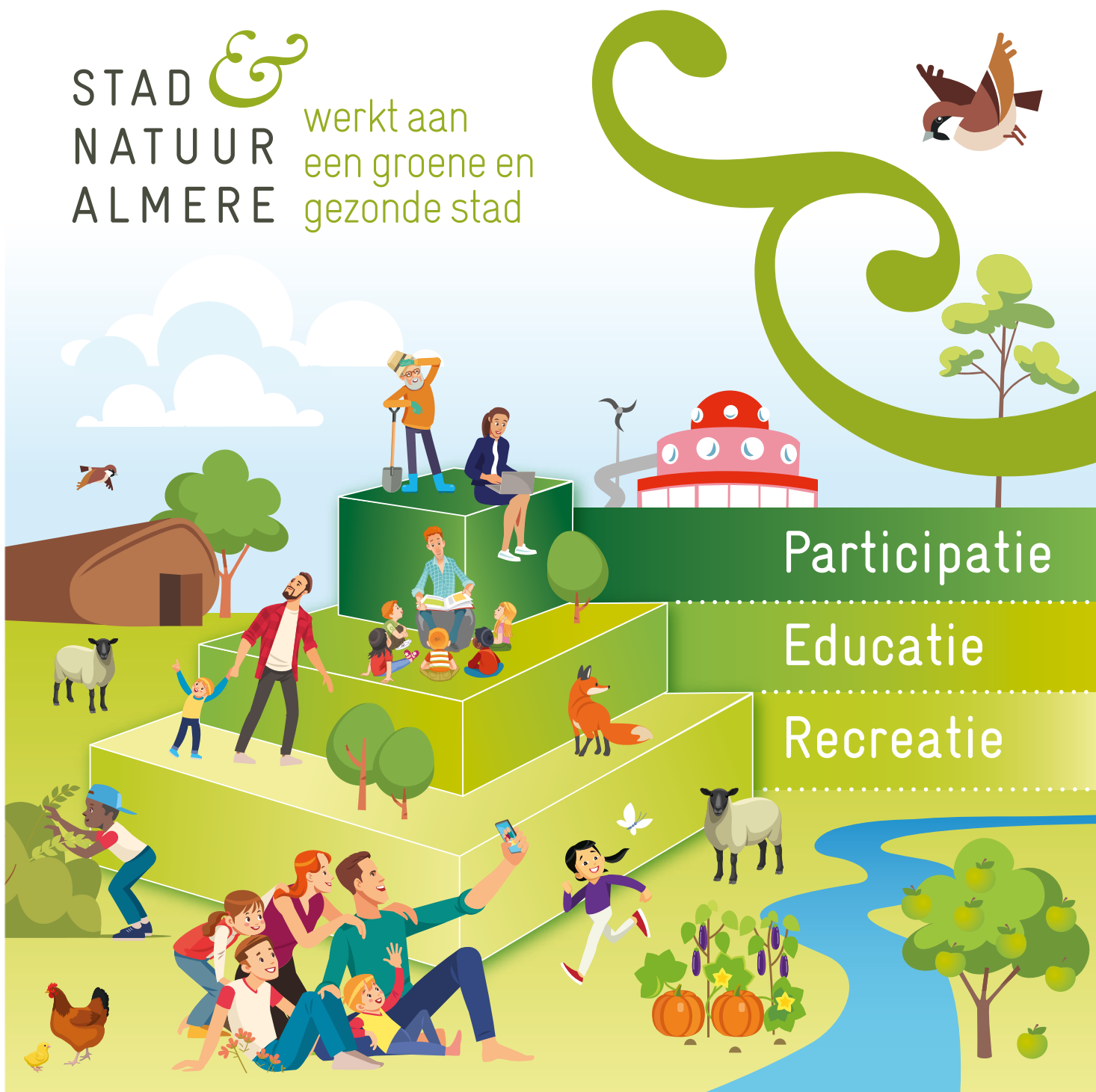
ONZE DOELGROEPEN

Het accent van onze programma's en activiteiten ligt op jonge Almeerders, maar niet uitsluitend. Wij richten ons ook op volwassenen en oudere inwoners van Almere. Stad & Natuur is er voor alle Almeerders, maar ook bezoekers van buiten Almere zijn welkom op onze locaties. Wij benaderen onze doelgroepen met op maat gesneden programma's, -activiteiten en communicatie.

STAD & NATUUR ALMERE

werkt aan
een groene en
gezonde stad

Participatie

Educatie

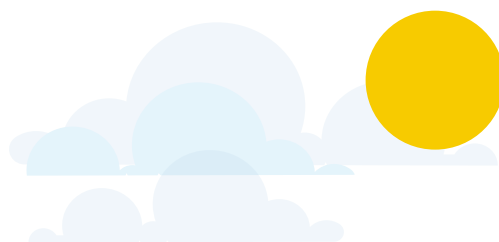
Recreatie

ONZE SAMENWERKINGSPARTNERS

Uitgangspunt bij al ons werk is dat iedereen de unieke natuur van Almere kan ontdekken en beleven, dicht bij huis. Dat doen wij niet alleen, maar samen met een waaier aan lokale en regionale partners op gebied van cultuur, natuur, techniek, voedsel en gezondheid. Samen kunnen wij doelen bereiken die anders onmogelijk zouden zijn.

STAD & NATUUR ALMERE

werkt aan
een groene en
gezonde stad

Samen met:

Stad & Natuur werkt samen met lokale en regionale partners op gebied van cultuur, natuur, techniek, voedsel en gezondheid.

STAD & NATUUR RESULTATEN 2015-2019

ACTIEF
VOOR EEN
GROENE, GEZONDE
EN DUURZAME
STAD

Op 1 juli 2019 werd Stad & Natuur opgericht als verzelfstandigde afdeling van de gemeente Almere. De geschiedenis gaat echter verder terug. Vanaf 1981 was er als sprake van toen nog 'natuurvoorlichting'. Daarna werd de gemeentelijke NME-afdeling verder uitgebreid op de locatie het Eksternest in het Vroege Vogelbos en later op stadslandgoed de Kempphaan. Na de verzelfstandiging is de stichting verder meegegroeid met de stad van 4 naar 8 locaties op dit moment. Voor de periode 2015-2019 heeft Stad & Natuur een meerjarenovereenkomst afgesloten samen met inwoners, scholen, partnerorganisaties, groene verenigingen en ondernemers. In deze periode zijn er mooie resultaten bereikt!

www.stadennatuur.nl stadennatuur

NATUUR
DICHTBIJ

RECREATIE: 178.902* BEZOEKERS
AAN LOCATIES EN ACTIVITEITEN

EDUCATIE,
BASISSCHOOL-
LEERLINGEN:
19.828*

PARTICIPATIE: 97*
VRIJWILLIGERS
ACTIEF

*gemiddeld over de afgelopen 5 jaar

STAD &
NATUUR
ALMERE werkt aan
een groene en
gezonde stad

HOOGTEPUNTEN 5 JAAR

2015

Nationale viering Boomfeestdag in Almere met als eregast Prinses Laurentien

2017

Kinderboerderij de Beestenbende bestaat 25 jaar

2016

De Stad en Natuur bus wordt op 11 juni officieel in gebruik genomen, op 22 november werd de 500ste leerling vervoerd

2018

Vrijwilligersgroep krijgt reuzenberenklauw onder controle in het Vroege Vogelbos

2019

Stad & Natuur bestaat 10 jaar

LOCATIES

NATUURBELEVINGSCENTRUM
DE OOSTVAARDERS

Nieuwe evenementen als Crossen door de bossen en LOF en educatieve activiteiten voor scholen zoals de Buitenlesdag.

KINDERBOERDERIJ
DE BEESTENBENDE

Voor de Kinderboerderij wordt nagedacht over de toekomst, waarbij we van Kinderboerderij naar Stadsboerderij willen gaan.

KINDERBOERDERIJ
DEN UYLPARK

Kinderboerderij Den Uylpark heeft de banden met scholen en de buurt nauwer aangehaald met het moestuinproject en de Dierenclub.

VROEGE VOGELBOS

De Schaapskooi is de afgelopen jaren intensief verbouwd, ook intern met een educatieve ruimte tot gevolg. Ook is de kudde omgevormd van één ras naar drie bijzondere rassen.

SCHAAPSKUDDE ALMERE

Voor de periode 2019-2021 heeft Stad & Natuur de aanbesteding voor de schapenbegrazing in Almere Haven en de Noorderplassen binnen gehaald.

DE KEMPHAAN

Op deze locatie ontvangen we de meeste schoolklassen voor onze educatieve programma's zoals de appeltjesles. Maar ook voor succesvolle evenementen als de Nacht van de Nacht.

HET KLOKHUIS

Deze locatie is toegevoegd aan de locaties van Stad & Natuur en kan onder meer gebruikt worden voor buurtinitiatieven, vergaderingen en kinderfeestjes.

Wat hebben we bereikt?

Met programma's en activiteiten op verschillende locaties zet Stad & Natuur zich al jaren in om een waardevolle en duurzame bijdrage te leveren aan onze groen-blaue stad. De gemeente en Stad & Natuur hebben de resultaten van de afgelopen jaren geëvalueerd. Dat was mogelijk, omdat de prestatieafspraken en doelstellingen zorgvuldig waren vastgelegd in de Meerjarenovereenkomst 2015-2019. Uit de conclusie van deze evaluatie, die is gepubliceerd op onze website, blijkt dat Stad & Natuur er uitstekend in is geslaagd om de doelstellingen te bereiken en de afspraken na te komen. Op de naastgelegen pagina zijn de resultaten over de afgelopen vijf jaar overzichtelijk in beeld gebracht. Daarnaast noemen wij hierna voor elke programmalijn enkele hoogtepunten.

RECREATIE

De recreatieve programmering van Stad & Natuur is gericht op laagdrempelige ontmoeting met en in de natuur voor alle Almeerders. Een verleiding om je huis en je wijk uit te gaan en je te verbinden met de mooiste plekken in de Almeerse natuur. Een natuurervaring die je niet vergeet en waardoor je geïnspireerd raakt om meer te weten over de groen-blaue omgeving, duurzaamheid en gezondheid en je daarvoor actief in te gaan zetten. Daarom maakt educatie ook altijd deel uit van deze activiteiten (edutainment) en wordt de mogelijkheid geboden om via vrijwilligerswerk actief bij te dragen aan de programmering. Uit de vele recreatieve activiteiten belichten we er een drietal die qua bezoekersaantallen en belangstelling het meest in het oog springen.

Nacht van de Nacht – Kemphaan

“Ontdek hoe mooi de nacht is tijdens de Nacht van de Nacht”. Dit evenement vindt ieder jaar plaats op de avond dat de klok wordt teruggezet. Meer dan 1000 bezoekers beleven het donkere, magische bos op Stadslandgoed de Kemphaan, waar wij met verschillende culturele acts aandacht vragen voor een aantal belangrijke thema's. De Nacht van de Nacht bestaat al 16 jaar en is uitgegroeid tot het bekendste evenement van Stad & Natuur.

Seizoensevenementen

Stad & Natuur organiseert tal van seizoensevenementen op de verschillende locaties. In het Vroege Vogelbos een lammetjesdag in het voorjaar en een oogstfeest in het najaar. Op de Kinderboerderijen de lentefeesten waarbij onder andere een demonstratie schapenscheren wordt gegeven. Op de Kemphaan een zomerfestival en een winterfestival, waarbij we de seizoenen vieren met bijzondere thema's zoals het uilen-zomerfestival, en in het najaar de appelplukmiddagen, waar bezoekers zelf met behulp van een plukstok de lekkerste appels kunnen plukken.

Dag van de Duurzaamheid

Bij het Klokhuis, waar duurzaamheid en wetenschap centraal staan, organiseren wij jaarlijks in oktober de Dag van de Duurzaamheid. Met interessante en aantrekkelijke workshops enthousiasmeren wij de gezinnen met kinderen tot 13 jaar voor deze thema's, die in de toekomst alleen maar belangrijker worden.

Bijen- en insectendag

Met Imker Vereniging Zuid Flevoland organiseren wij ieder jaar een dag waar bijen en insecten centraal staan, met een programma voor jong en oud. Er zijn imkers aanwezig die de bezoekers in bijenpraatjes informeren over de veelzijdigheid van de honingbij. Hierbij wordt natuurlijk een kijkje genomen in de lds van Dussen bijenstal. Er zijn workshops, er staan rijen met loepjes waaronder insecten liggen en er zijn aanvullende activiteiten om voor jong en oud een leerzame en leuke dag te maken.

EDUCATIE

Onze educatieve programma's en activiteiten zijn laagdrempelig, onderhoudend en informatief. Zij zijn gebaseerd op de visie op educatie van Stad & Natuur waarin ontdekkend en ontwerpend leren, de leerdoelen van het onderwijs en de 21e eeuwse vaardigheden uitgangspunt zijn. Wij ontzorgen de scholen met een helder aanbod en een digitaal inschrijfplatform. Onze helpdesk staat klaar om te adviseren en maatwerkoplossingen te bespreken. Voor vervoer van de leerlingen vervult de Stad en Natuur Bus een belangrijke rol, die de mogelijkheid biedt om met groepen op pad te gaan.

Hieronder illustreren wij ons aanbod in de programmalijn educatie met enkele aansprekende voorbeelden.

Griezelbeestjessafari

Onder leiding van survival- en natuureducatiebureau PolderBushcraft gaan schoolklassen op zoek naar waterdiertjes of bosdiertjes in de buurt van hun schoolomgeving. Met loepje, schepnet en bakjes op zoek naar griezelbeestjes en insecten. PolderBushcraft geeft uitleg over de specifieke kenmerken en kwaliteiten van de diertjes die door de leerlingen gevonden zijn, waarna ze uiteindelijk allemaal weer worden vrijgelaten.

Lesprogramma Groengroei

Groengroei is een indoor moestuin-lesprogramma waarbij leerlingen kennismaken met het telen van groenten, gezonde voeding, stadslandbouw en duurzaamheid. De jonge onderzoekers experimenteren met verschillende groeifactoren, leren stekken en vermeerderen, ontwerpen een eigen moestuin en telen microgroenten. In de laatste les worden de geteelde groenten geoogst en verwerkt in een heerlijk gezond recept.

Boerderijeducatie

In tien lessen laten verschillende boeren aan leerlingen zien waar ons voedsel vandaan komt en hoe op Flevolandse bodem duurzame landbouw plaatsvindt. We kijken mee hoe de akkerbouwer te werk gaat, maken kennis de melkveehouderij die kaas en melk produceert en leren over biologisch boeren en Beter Leven. Stad & Natuur is aangesloten bij Boerderij Educatie Nederland, dat boeren opleidt tot educatieboer.

Seizoenslessen

Stad & Natuur biedt een variëteit aan seizoenslessen aan. De herfstles en de lenteles zijn terugkerende thema's op Stadslandgoed de Kempphaan, waarbij vooral veel aandacht besteed wordt aan het buitenprogramma met een ontdekkingstocht of speurtocht. Zo leren de leerlingen de seizoenen beter kennen. Zijn er lammetjes of is er misschien voedsel te vinden in het bos? Elk seizoen is belangrijk in de natuur. Bij de herfstles plukken de leerlingen appels en maken heerlijke verse appelsap.

De seizoenen spelen een belangrijke rol in het educatieve programma van Stad & Natuur.

Ongeveer 100 vrijwilligers zijn actief voor Stad & Natuur met verschillende werkzaamheden.

PARTICIPATIE

Inwoners van Almere inspireren om zelf actief te worden voor een groene, gezonde en duurzame leefomgeving: dat is het doel van onze programmatische participatie. In het hart van deze programmatische lijn staan de 127 vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor onze activiteiten. Ongeveer 80 daarvan zijn op reguliere basis actief voor Stad & Natuur en verrichten verschillende werkzaamheden. Zij helpen met het verzorgen van de dieren, het onderhouden van de terreinen en het openstellen van de locaties. Daarnaast ondersteunen deze reguliere vrijwilligers bij evenementen en lesactiviteiten en verrichten zij hand- en spandiensten zoals het controleren van de leskisten. De overige circa 50 vrijwilligers helpen incidenteel bij evenementen en activiteiten.

De vrijwilligers vormen de ruggengraat van onze organisatie: Stad & Natuur vóór en dóór Almeerders. Een erkenning voor hun inbreng en inzet was de toekenning van de Growing Green Speld van de gemeente voor alle vrijwilligers voor hun bijdrage aan een groen en duurzaam Almere, en de toekenning van de Almeerse vrijwilligersprijs voor onze educatievrijwilligers, beide in 2019.

Stad & Natuur zet zich niet alleen in voor de 'eigen' vrijwilligers, maar faciliteert ook andere groene verenigingen en organisaties die participatiemogelijkheden bieden voor inwoners van Almere, onder meer door voor hen locaties en faciliteiten ter beschikking te stellen. Dit zijn bijvoorbeeld de Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland, Imker Vereniging Zuid Flevoland, de Almeerse Wolunie en IVN Almere. In ruil daarvoor leveren de vrijwilligers van deze organisaties een bijdrage aan de programmering en activiteiten van Stad & Natuur. Het aantal leden/donateurs en deelnemers van deze organisaties samen betreft ongeveer 7000.

De hoogtepunten van activiteiten op het gebied van participatie zijn de volgende:

NLdoet

Jaarlijks organiseert Stad & Natuur een aantal NLdoet activiteiten. Hiervoor ontvangen we een bijdrage in de kosten van het Oranje Fonds. Op onder andere de kinderboerderijen geven wij de mogelijkheid aan Almeerders om éénmalig bij te dragen aan hun omgeving. Zo hebben de vrijwilligers meegewerkt aan het maken van een geitenspeeltoestel of hebben ze geholpen met het opknappen van de varkensweide. Met NLdoet ontvangen we onder andere studenten, buurtbewoners en asielzoekers die zich actief in willen zetten. Een aantal van hen blijft daarna als vaste vrijwilliger.

Snoeibrigade

Landschapsbeheer Flevoland heeft in opdracht van Stad & Natuur de afgelopen jaren een snoeicursus aangeboden aan zo'n 50 Almeerders. In twee theorie-ochtenden en twee praktijkmiddagen zijn de vrijwilligers opgeleid. Daarna kunnen zij hoogstamfruitbomen snoeien in hun eigen buurt en zijn zij ook inzetbaar voor de vele fruitbomen die de terreinen van Stad & Natuur rijk zijn.

Bestrijding reuzeberenklauw

In het Vroege Vogelbos bestrijden wij de reuzeberenklauw met schapen. Als de schapen de bladeren en stengels eten voordat de plant tot bloei is gekomen, houden we het woekeren binnen de perken. Waar de schapen niet kunnen komen, helpt een enthousiaste groep vrijwilligers onder leiding van Landschapsbeheer Flevoland. De doelstelling is om in het hele Vroege Vogelbos elke reuzeberenklauw twee tot drie keer af te maaien zodat ze niet meer in bloei kunnen komen. Op een enkele plek wordt de plant met wortel en al verwijderd. In het voorjaar is deze groep druk met het bestrijden van de reuzeberenklauw. In het najaar worden er onder andere takkenrillen gemaakt, boompjes geplant en de poel schoongemaakt.

HUIDIGE POSITIONERING STAD & NATUUR

Stad & Natuur is een begrip in Almere en in 10 jaar uitgegroeid tot expertisecentrum op het gebied van natuur, milieu en educatie. In 2019 bezochten in totaal bijna 200.000 mensen onze locaties. Zo'n 33.000 bezoekers namen actief deel aan onze activiteiten en evenementen. Wij begroetten 20.000 kinderen uit het basisonderwijs en circa 950 studenten uit het voortgezet onderwijs bij diverse vormen van natuur- en milieueducatie.

In een periode van meer dan 30 jaar actief zijn in het verbinden van stad en natuur, is onze organisatie organisch gegroeid in de rol van expertisecentrum. Wij kunnen aan de vragen van scholen, de gemeente, de provincie en anderen voldoen dankzij onze ervaring, kennis en netwerk. Dit betreft opdrachten zoals het opstellen van een meerjaren strategisch programmeringsplan voor het project Almeersepoort en het Upcyclecentrum, een advies educatiestrategie Nationaal Park Nieuw Land, het opstellen en uitvoeren van educatieprojecten zoals voor de Floriade (Treelab, FloriAlly) en Almere meet Water, provinciale projecten Duurzaam Door Voedseleducatie en Energiechallenge, de coördinatie van boerderijeducatie in Almere en het bijdragen aan projecten en evenementen voor Growing Green Cities Almere zoals het Wilde Bijencafé. Daarbij vervullen onze medewerkers rollen op het gebied van projectleiding, procesbegeleiding, inbreng van expertise en advies, penvoering en uitvoering. Hiervoor werken wij samen met ons brede netwerk van ondernemers, organisaties en experts, van binnen en buiten Almere. Dit zorgt ervoor dat de oplossingen maatwerk zijn voor Almere én gebaseerd op de nieuwste inzichten en kennis uit het werkveld.

Stad & Natuur staat midden in de Almeerse samenleving en kan rekenen op een groot draagvlak. De brede steun die Stad & Natuur geniet onder de inwoners van Almere bleek recentelijk toen de gemeente overwoog een jaarlijkse bezuiniging van € 500.000,- op te leggen. Dat vormde een ernstige bedreiging voor de programmering en het functioneren van Stad & Natuur. Met grote steun van vrijwilligers en bezoekers, het onderwijsveld, partnerorganisaties, ondernemers en maatschappelijke organisaties is het gelukt om de voltallige gemeenteraad te overtuigen van de onverenigbaarheid van die bezuiniging met het belang van het werk van Stad & Natuur voor Almere en haar inwoners. Met als resultaat dat de bezuiniging integraal van tafel is gegaan. Vanuit een gezonde basis staat Stad & Natuur met een enthousiaste en deskundige groep medewerkers en vrijwilligers er nu goed voor. Wij hebben de ervaring, de kennis en het netwerk om een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de stad van de toekomst. Onze ambitie is om dé partner in de stad te zijn als het gaat om de groene, gezonde en duurzame stad.

Onze ambitie is om dé partner in de stad te zijn als het gaat om de groene, gezonde en duurzame stad.

De ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land biedt kansen voor recreatie, educatie en participatie.

Welke doelen stellen we onszelf voor de komende vijf jaar?

Ook in de komende vijf jaar werken wij met veel energie en passie aan onze groene, gezonde en duurzame stad. De ladder Recreatie – Educatie – Participatie blijft het programmatisch anker voor onze activiteiten. In dit hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen die relevant zijn voor onze positionering en activiteiten in de komende vijf jaar. Wij stellen onze doelen scherp voor de komende periode. Dat werken we uit in ambities voor huidige en toekomstige locaties. We sluiten hoofdstuk 5 af met de kernpunten voor onze programma's en activiteiten voor 2021-2025.

RELEVANTE ONTWIKKELINGEN IN ONZE OMGEVING

Wij kijken met een open vizier en gezond optimisme naar de toekomst. Daarin zien wij zes ontwikkelingen die voor Stad & Natuur van grote betekenis zijn en perspectieven bieden:

- *De stad Almere groeit door*, als onderdeel van de zich krachtig ontwikkelende Metropoolregio Amsterdam. In de komende vijf jaar verwacht de gemeente dat de bevolking van Almere doorgroeit van 212.000 naar 230.000 inwoners. Dat betekent dat de directe doelgroep voor de activiteiten van Stad & Natuur fors toeneemt. Dat vraagt om opschaling en verdere professionalisering van onze programma's en organisatie.
- De gemeente ontwikkelt *nieuwe stadsdelen en -wijken* om de bevolkingsgroei te kunnen accommoderen en nieuwkomers te kunnen huisvesten. Bestaande stadsdelen zoals Almere centrum, Almere Poort en Almere Haven verdichten, en nieuwe stadsdelen komen verder tot ontwikkeling, zoals Nobelhorst, Oosterwold en Almere Pampus. Ook daar is de aanwezigheid van Stad & Natuur gewenst.
- De ontwikkeling van *Nationaal Park Nieuw Land*, uniek in Nederland, krijgt steeds meer gestalte. Dat biedt de bewoners van Almere uitgelezen kansen voor recreatie, educatie en participatie, waar Stad & Natuur graag een bijdrage aan wil leveren, in nauwe samenwerking met en ter ondersteuning van Gemeente Almere, Gemeente Lelystad, Provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, Rijkswaterstaat en de terreinbeheerders Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap en Natuurmonumenten.
- *Floriade Expo 2022*, een internationaal evenement, krijgt de komende jaren gestalte en komt tot uitvoering. Bij de voorbereiding van het educatieve programma is Stad & Natuur al nauw betrokken. Floriade Expo 2022 biedt grote kansen en perspectieven, waar Stad & Natuur graag aan bij wil dragen. Na 2022 wordt het Floriadeterrein getransformeerd tot woon- en leefgebied de Hortus. Stad & Natuur denkt mee over de manier waarop het thema Growing Green Cities een permanente plek in de stad kan krijgen en bepaalde gebouwen in het gebied een groen-blauwe recreatieve en/of educatieve functie kunnen vervullen voor de toekomstige bewoners.
- De *klimaatverandering* maakt de duurzaamheidsthema's waar Stad & Natuur zich voor inzet actueler dan ooit. Enerzijds neemt de bewustwording bij de Almeerders toe, anderzijds is er behoefte aan verdere verdieping en een handelingsperspectief of call to action. Met andere woorden: van recreatie naar educatie en participatie op de ladder van Stad & Natuur.

- *Gezondheid* is steeds meer een thema dat de aandacht vraagt. In onze westerse samenleving leven steeds meer mensen in een stedelijke omgeving, worden de mensen zwaarder en bewegen minder. Kinderen spelen veel minder buiten dan voorheen, kunnen minder genieten van de natuur en ondervinden remmingen in hun motorische en lichamelijke ontwikkeling. Ook Almere is niet gevrijwaard van deze tendens. Het belang van de integrale programma's die Stad & Natuur Almere biedt wordt alleen maar groter. Onze programmering vindt zoveel mogelijk buiten plaats en bewegen en gezonde leefstijl worden daarbij bevorderd.

PROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN 2021-2025

In de komende vijf jaar zetten wij onze huidige succesvolle programma's en activiteiten voort, mits wij daar gezonde financiering voor kunnen behouden of verwerven. Programma's waar minder belangstelling voor is, buigen wij om of bouwen we af. Dat is business as usual, maar wel telkens inhoudelijk geactualiseerd en toegesneden op steeds weer nieuwe groepen met nieuwe thema's. Wij denken dan onder meer aan ontwikkelthema's uit de duurzaamheidsagenda van de gemeente Almere:

- Water, in het kader van het gemeentelijk Waterplan, samen met Wageningen University en Research;
- Biodiversiteit en natuur;
- Voedsel en landbouw;
- Gezondheid en techniek.

Dat levert voor de komende vijf jaar het volgende pallet op aan programma's en activiteiten.

RECREATIE 2021-2025

Het doel van onze recreatieactiviteiten is om voor alle Almeerders een ontmoeting met en in de natuur mogelijk te maken. Recreatieactiviteiten bieden wij aan op alle locaties die Stad & Natuur programmeert. Onze ambitie is om in 2025 jaarlijks 210.000 recreanten te mogen verwelkomen, waarvan 25.000 deelnemer zijn aan onze activiteiten. De voornaamste locaties qua aantal bezoekers en bereik in de komende vijf jaar zijn het Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders, Stadslandgoed de Kemphaan en het Vroege Vogelbos. Op deze locaties verwachten wij zo'n 75% van de recreatieve bezoekers te kunnen verwelkomen, oftewel circa 157.000 bezoekers per jaar rond 2025.

De meest populaire recreatieve activiteiten zijn:

- De Nacht van de Nacht op Stadslandgoed De Kemphaan (in samenwerking met professionele, voornamelijk Almeerse, performers);
- Onze jaarlijkse seizoensfeesten, op verschillende locaties (Oogstfeest, Lentefeest, Schapenfeest);
- Onze schoolvakantieactiviteiten, ook op verschillende locaties georganiseerd.

Daarnaast ligt onze kracht in het organiseren en faciliteren van talrijke kleinschalige recreatieve activiteiten verspreid over de stad, waarbij wij nauw samenwerken met de organisaties die geworteld zijn in Almere.

Voedsel en landbouw is één van de ontwikkelthema's uit de duurzaamheidsagenda van de gemeente Almere waar Stad & Natuur mee aan de slag wil.

Stad & Natuur Almere richt zich voor het voortgezet onderwijs op drie hoofdthema's: Voeding, Circulaire economie en Natuur.

EDUCATIE 2021-2025

Onze educatie gaat om het leren van en in de natuur. Binnen het *primair onderwijs* staat het beleven van het Almeerse groen en blauw centraal. Naast de inmiddels bijna traditionele natuur- en milieueducatie sluiten wij aan bij actuele thema's zoals die van Growing Green Cities. Hier werken wij intensief samen met lokale partners zoals Collage-Almere en Staatsbosbeheer. Wij werken aan het bestendigen van onze relaties met de scholen. Daartoe beogen wij in 2022 met alle samenwerkende scholen meerjarenovereenkomsten af te sluiten.

Het Jaarprogramma Primair Onderwijs bevat inspirerende materiaalpakketten voor een groene en dierrijke schoolomgeving. Thema's als duurzaamheid, groen en gezondheid staan centraal. Gelet op de eerste toeloop verwachten we de komende jaren ook veel van ons nieuwe aanbod Boerderijeducatie, met onder meer kaasmaken, lessen over melkvee en ander lessen over zuivel.

Voor de *Floriade 2022* werken wij in het project FloriALLY samen met Collage Almere aan een educatief aanbod, waarbij de vier thema's van het programma Growing Green Cities het uitgangspunt vormen. In 2020 en 2021 bereiden wij voor alle groepen van het primair onderwijs en onderbouw van het voortgezet onderwijs de plannen voor. In 2022 voeren wij deze uit in concrete activiteiten.

Stad & Natuur Almere richt zich voor het *voortgezet onderwijs* op drie hoofdthema's: Voeding, Circulaire economie en Natuur en sluit hiermee aan bij de actuele thema's van Growing Green Cities. Wij zetten ons in om Almeerse jongeren actief te betrekken en te laten participeren bij de vraagstukken van hun stad. Dit doen we door hen te informeren over de hedendaagse uitdagingen rondom de duurzame ontwikkelingen binnen hun leefomgeving en hen te betrekken in het vinden van oplossingen voor deze uitdagingen. Met deze aanpak willen wij de Almeerse jeugd kennis laten maken met de maatschappij van de toekomst (Growing Green City) en hen hier actief in laten meedenken.

Wij ondersteunen daarbij ook Almeerse jongeren in het maken van een *beroepskeuze* door het aanbieden van stageplekken, deelname aan lokale evenementen of het geven van opdrachten voor leerlingen en studenten van het voortgezet- en beroepsonderwijs. Hiervoor werken we samen met partijen zoals vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven, scholen, maatschappelijke organisaties, particuliere initiatieven en (lokale) overheden.

PARTICIPATIE 2021-2025

Participatie betreft het "doen in het groen". Ook in de komende vijf jaar vormen *de vrijwilligers* de kern van de programmalijn participatie. Wij blijven ons beleid voor vrijwilligers actualiseren en doorontwikkelen naar de veranderende eisen van deze tijd, bijvoorbeeld als het gaat om veiligheid en privacy. Wij zoeken de mogelijkheden op om vrijwilligers meer inbreng te laten geven rondom hun inzet en betrokkenheid bij het werk van Stad & Natuur. Daarbij zetten wij onze samenwerking met het Oranje Fonds voort in het kader NLdoet, de grootste vrijwilligersactie van Nederland. Speerpunten in ons eigen vrijwilligersbeleid voor de komende tijd zijn: kleding, betrokkenheid en waardering. Wij zetten in op een groei van zo'n 130 vrijwilligers naar circa 170 vrijwilligers in 2025, een toename van zo'n 30%.

Lokale samenwerking op het gebied van participatie krijgt gestalte in onze activiteiten met onder meer Stichting Vogel- en Natuurwacht Flevoland en Imkervereniging Zuid Flevoland. Samen met deze en andere organisaties ontwikkelen wij projecten en activiteiten met een duidelijk ecologische

doelstelling en toepassing, zoals de snoeicursus fruitbomen en de bestrijding reuzeberenklauw. In ons aanbod laten wij ons mede leiden door de belangstelling en de waardering van de deelnemers.

SAMENWERKING

De succesvolle *samenwerking* met de huidige partners zetten wij de komende jaren voort, gekoppeld aan de programmalijnen en activiteiten die wij in de voorgaande paragrafen in beeld hebben gebracht. Het aantal samenwerkingspartners is te groot om hier apart te benoemen. Nieuwe samenwerkingen die wij de komende vijf jaar tot ontwikkeling zullen brengen en waar wij perspectief in zien, zijn onder meer:

- Samenwerking met de Almeerse Scholen Groep en schoolbestuur Prisma. Met deze partijen hebben wij een convenant getekend waarin wij samenwerking afspreken met Playing for Success, het naschools programma voor kinderen van 9 tot 14 jaar. Daarvoor zullen wij de locaties Kemphaan en het Vroege Vogelbos beschikbaar stellen.
- Samenwerking met Almere City Marketing en Staatsbosbeheer. Met hen werken wij aan de doorontwikkeling van het Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders en aan het project Almeersepoort, de toegang vanuit Almere naar Nationaal Park Nieuw Land, waar wij veel van verwachten. Nieuw is de samenwerking met Het Flevo-landschap bij de ontwikkeling van activiteiten en programma's rond de Trekvogel en het Lepelaarplangebied.
- Samenwerking met GGD Flevoland, Talent in Opleiding en De Schoor gericht op het verbeteren van de gezondheid van inwoners door het stimuleren van een gezonde leefstijl, onder andere in het project Groene Gezonde Verbinding.
- Samenwerking zoeken bij het verder uitbouwen van onze rol als expertisecentrum, met name bij het betrekken van publiek en leerlingen bij groenblauwe thema's, duurzaamheid en gezondheid.

Locaties Stad & Natuur Almere

ONZE AMBITIES VOOR DE LOCATIES

DE HUIDIGE LOCATIES

De locaties zijn voor de programmering van Stad & Natuur erg belangrijk. Wij beheren en programmeren momenteel zeven locaties verspreid over de stad, zodat we dichtbij en altijd bereikbaar zijn voor alle inwoners van Almere. Het zijn groene plekken die voor de stad belangrijk zijn, en vaak fungeren als sociale ontmoetingsplaatsen voor de inwoners van Almere. Locaties waar Almeerders kunnen genieten van de natuur en waar ze trots kunnen zijn op hun groene stad.

De kernlocaties die wij thans beheren zijn de volgende:

- *Stadslandgoed de Kempphaan* (Almere Hout). Dit stadslandgoed is onze centrale locatie. Hier is het kantoor van Stad & Natuur gevestigd, met leslokalen en facilitaire ruimten die plaats bieden aan vele educatieve en participatieve activiteiten. Het Stadslandgoed beschikt over een educatiebos, het Spelbos en enkele weidepercelen. Op het stadslandgoed organiseren wij onze relatief grootschalige en stadsbrede activiteiten en evenementen. De schapenwei wordt ook verhuurd aan derden ten behoeve van (kleinschalige) evenementen.
- *Het Vroege Vogelbos* (Almere Haven). In dit stadsbos staan circulaire economie en biodiversiteit centraal. Hier werken wij samen met de Almeerse Wolunie, IVN Almere en Triade. Het Vroege Vogelbos biedt onder meer onderdak aan de Schaapskooi voor onze bijzonder schaapskudde. In 2019 is een multifunctionele ruimte ingericht die gebruikt kan worden voor educatie, bijeenkomsten en workshops. De komende periode zullen we ons samen met de gemeente richten op de optimalisering van de inrichting en op de programmering voor de functionele ruimtes. Ook blijven wij op deze locatie stageplaatsen en vaardigheidlessen bieden voor Aeres studenten van MBO Diervverzorging.
- *Kinderboerderij Den Uylpark* (Almere Stad). De kinderboerderij is een ontmoetingsplek voor de omwonenden uit een ruime omgeving. Daarnaast vormt de boerderij het decor van het jaarlijks terugkerende Lentefeest. Op dit terrein worden onder meer moestuinlessen gegeven. De Stadsakker, die onderdeel uitmaakt van de locatie, wordt gebruikt door IVN Almere voor het verbouwen van planten, bloemen en kruiden om de wol van de Almeerse Wolunie plantaardig mee te kunnen verven. Op Kinderboerderij Den Uylpark bieden wij het gehele jaar praktijkonderwijs aan (PRO Almere), beroepsonderwijs (Aeres) en bliksemstages voor het voorgezet onderwijs.
- *Kinderboerderij de Beestenbende* (Almere Buiten). Deze kinderboerderij vervult een belangrijke rol als groene, duurzame ontmoetingsplek voor Almeerders, niet alleen vanuit de directe omgeving maar ook van andere stadswijken. Regelmatig vinden er activiteiten en evenementen plaats zoals het jaarlijks terugkerende Lentefeest. Ook zijn er lesactiviteiten voor scholen, gebonden aan het seizoen. Vrijwilligers uit de buurt ondersteunen bij het ontvangen van bezoekers, het begeleiden van de scholen, het voeren van de dieren en het onderhoud aan het terrein. Om deze functies te kunnen vervullen binnen de veranderende wet- en regelgeving zijn recentelijk tijdelijke units geplaatst voor medewerkers en vrijwilligers. Wij werken samen met de gemeente aan een toekomstvisie voor de langere termijn.
- *Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders* (Almere Buiten). Dit Natuurbelevingscentrum is een hotspot met potentie om uit te groeien tot een toonaangevende locatie in het Nationaal Park Nieuw Land. In het gebouw vinden bezoekers informatie over de Oostvaardersplassen en in de

panoramaruimte of het kraaiennest kan iedereen de 'wilde' natuur goed bekijken. Stichting Vogelwacht Zuidelijk Flevoland maakt gratis gebruik van de faciliteiten van de Oostvaarders en verzorgt als tegenprestatie informatiesessies voor bezoekers. Wij verwachten de komende jaren veel aanloop in het recent geopende Paviljoen de Oostvaarders, dat met het horecaconcept duurzaam, groen en gezond een toenemende bijdrage zal leveren aan onze programmering. De onlangs uitgevoerde investering in glasvezel maakt het mogelijk om internet in te zetten voor informatie en educatie. Samen met de gemeente, Staatsbosbeheer, Almere City Marketing en andere partners worden plannen ontwikkeld voor een kwaliteitsimpuls aan Oostvaardersplassen Almere. Zo wordt gewerkt aan een 900 meter lange natuurboulevard en een nieuwe educatieheuvel van acht meter hoog, twee iconen in het gebied waar wij de komende jaren de vruchten van kunnen plukken.

- *Het Klokhuis* (Almere Poort). In het Klokhuis vinden educatieve en recreatieve activiteiten plaats waarbij het accent ligt op duurzaamheid, wetenschap en techniek. De unieke architectuur maakt het gebouw enerzijds zeer aantrekkelijk, maar levert anderzijds ook beperkingen op voor het gebruik. Wij zien daarnaast perspectief voor buurtinitiatieven met een sociaal en educatief karakter.

Deze vaste locaties vormen een belangrijk onderdeel in onze aanpak en strategie. Maar we zijn ook mobiel en flexibel. Ook buiten onze vaste locaties blijven wij werken aan onze missie zoals:

- We zetten de *Stad en Natuur Bus* in om Almeerders te halen en te brengen naar onze activiteiten op groene locaties. De Stad en Natuur Bus heeft Almere Poort als 'thuisbasis', maar maakt alle groene locaties voor iedereen bereikbaar. De Bus is onze achtste locatie, die niet alleen zeer functioneel is, maar ook de herkenbaarheid van Stad & Natuur in de stad vergroot. De huidige dieselbus is binnenkort aan vervanging toe. In de komende vijf jaar willen wij de Bus vervangen door een *Stad en Natuur Bus Plus* (werknaam) die de toets der duurzaamheid volgens de huidige state of the art glansrijk kan doorstaan. Voor onze herkenbaarheid is dat een groot en aansprekend project. Voor de financiering daarvan zullen wij aanvullende fondsen werven.
- Met activiteiten *elders in de stad*, op projectbasis.
  - Een voorbeeld daarvan is de Almeerse Week van het insect, waarbij overal in Almere activiteiten plaatsvinden die het belang van insecten voor een groene en gezonde stad benadrukken en toelichten. Ook de jaarlijkse Boomfeestdag wordt door Stad & Natuur georganiseerd, samen met Staatsbosbeheer en de gemeente. Met dit soort stadsbrede activiteiten zullen wij ook de komende jaren inspelen op actuele thema's en ontwikkelingen.
  - De komende seizoenen zal *de Schaapskudde* van Stad & Natuur de schapenbegrazing verzorgen in Almere Haven en de Noorderplassen. Deze opdracht hebben wij verkregen na een aanbesteding van de gemeente. Wij zetten ons in om ook in de toekomst de schaapskuddes in de stad te laten grazen om de biodiversiteit te bevorderen en om daarmee gecombineerd natuurbeleving en -educatie aan te bieden.

De Stad en Natuur Bus is feitelijk onze achtste locatie, de wens is deze bus te verduurzamen.

Om onze locaties blijvend te laten voldoen aan zwaardere ambities, eisen en standaarden, zijn van tijd tot tijd investeringen nodig.

ONDERHOUD EN ONTWIKKELING VAN DE HUIDIGE LOCATIES

Na 11 jaar activiteiten en ontwikkeling staan we anno 2020 voor grote uitdagingen op bijna al onze locaties. De wettelijke en maatschappelijke standaarden voor veiligheid, toegankelijkheid, gebruik, publieksmanagement en milieu evolueren voortdurend. Ook neemt de druk toe om voorzieningen te treffen die nodig zijn voor activiteiten met een verdienvermogen. Om onze locaties blijvend te laten voldoen aan zwaardere ambities, eisen en standaarden, zijn van tijd tot tijd investeringen nodig. Daarover maken we momenteel nieuwe afspraken met de gemeente, die eigenaar is van de gebouwen en terreinen die wij als huurder gebruiken. We leggen de afspraken vast in een onderhoudsplan per locatie. Per locatie zijn of worden ontwikkelingsplannen gemaakt voor de komende vijf jaar, die wij vervolgens zullen uitvoeren.

ONTWIKKELING VAN NIEUWE LOCATIES

De stad groeit, dus wij groeien mee. Waar nieuwe uitbreidingslocaties van de stad tot wasdom komen, zoeken wij in overleg met de gemeente naar locaties om onze doelstellingen ook daar te verwezenlijken, en de (nieuwe) Almeerders kansen te bieden om zich aan hun groen-blauwe omgeving te verbinden.

Een belangrijke nieuwe locatie waar wij activiteiten ontwikkelen is het *Upcyclecentrum* in Almere Haven. Hier krijgen afvalreststromen een nieuw leven. In de belevingsruimte kunnen bezoekers zelf ontdekken welke nieuwe producten er van afval gemaakt kunnen worden. De start daarvoor is gemaakt. Wij werken nu samen met de gemeente en met Stadsreiniging om hier de komende jaren een passend vervolg aan te geven, in vervolg op de lopende afspraken tot en met 2020.

Ook de ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land biedt grote kansen. Met verschillende partners zijn we in gesprek over de inrichting en programmering van de Almeerse toegangspoort tot dit nieuwe Nationaal Park als één van de vier toegangspoorten die zijn aangewezen om de vindbaarheid en toegankelijkheid van het Nationaal Park te vergroten en de bezoekersstromen te kunnen verdelen. In dit kader denken wij ook mee over het project *Oostvaardersoever*, een ecologische verbinding tussen Oostvaardersplassen en Markermeer. Hier wordt onder meer nagedacht over faciliteiten voor het publiek waar bijzondere natuurbeleving en educatieve programma's kunnen worden opgezet voor Almeerders, maar ook voor bezoekers van elders.

Samen met onder meer StrandLAB werken wij aan de ontwikkeling van een locatie voor activiteiten rond het thema *Water*. Het zoekgebied daarvoor ligt in Almere Poort bij het Almeerderstrand.

Verder vooruitkijkend oriënteren wij ons op nieuwe locaties waar wij in de toekomst perspectief kunnen bieden voor de inwoners van Almere in het kader van onze doelstellingen en kerntaken. Ons uitgangspunt is dat wij voor alle Almeerders, dus in elke wijk van Almere, op redelijke afstand herkenbaar aanwezig zijn. Dat geldt dus zeker ook voor de stadsdelen *Oosterwold*, *Nobelhorst* en *Pampus*, die de komende jaren verder tot ontwikkeling komen, alsmede *Hortus* op het Floriadeterrein na 2022. Deze gebieden beschouwen wij als zoekgebied voor nieuwe locaties. In ons onderzoek houden we nadrukkelijk rekening met de (financiële) haalbaarheid met betrekking tot investeringen en exploitatie.

Communicatie 2021-2025

Om onze activiteiten en programma's onder de aandacht van de verschillende doelgroepen te krijgen en te houden, is communicatie voor Stad & Natuur van groot belang.

Ter versterking van onze identiteit en naamsbekendheid gebruiken wij de slogan "Stad & Natuur werkt aan een groene en gezonde stad". Deze passen wij toe in onze marketinguitingen, online en offline. Daarnaast worden de bijzondere projecten waar Stad & Natuur actief aan deelneemt zo veel mogelijk meegenomen in onze communicatie-uitingen. Met deze projecten onderbouwen we onze claim dat wij werken aan een groene en gezonde stad. Het gaat om toonaangevende projecten die representatief zijn voor ons en de stad, die bijdragen aan een groen en gezond Almere en die onze rol van verbinder en regisseur laten zien.

Wij vernieuwen onze mix van communicatiemiddelen voortdurend naar de eisen en mogelijkheden van deze tijd. Daarnaast werken wij aan een sterke community die zich verbindt met de stad en de natuur in Almere. Hieronder lichten we beide onderdelen toe als ankers voor ons communicatiebeleid 2021-2025.

MIDDELENMIX

Wij zetten in op de volgende communicatiemiddelen, waarbij de balans in de komende tijd kan veranderen als het bereik en de effectiviteit ervan zich wijzigen.

Website

Onze website wordt vernieuwd, zowel op het scherm als achter het scherm. Het belangrijkste doel van de vernieuwing is het vergroten van de conversie, dat wil zeggen dat het percentage bezoekers dat de door ons gewenste actie of handeling ook daadwerkelijk onderneemt, toeneemt. Ook wordt de website gebruiksvriendelijk gemaakt voor de mobiele telefoon en aangepast voor optimale vindbaarheid (SEO). Dit traject is naar verwachting in 2020 voltooid, zodat we de komende 3 tot 5 jaar weer voort kunnen met deze basis.

Social media

Op Facebook beheert Stad & Natuur pagina's voor alle locaties. In totaal bereiken we daarmee bijna 23.000 mensen, en op Twitter hebben we zo'n 2.500 volgers. Op Instagram zijn we actief met drie accounts: Stad & Natuur, de Kemphaan en Schaapskudde Almere, met in totaal ongeveer 3.000 volgers. Ook op onze LinkedIn-pagina posten we actief berichten over onder meer openstaande vacatures en interessante bijeenkomsten. Wij blijven alert op nieuwe social media en streven naar een steeds grotere groep volgers.

Drukwerk

Ook in deze tijd van digitale communicatie, zien wij het belang van drukwerk in de middenmix. In beginsel vier keer per jaar verschijnt onze *Activiteitenkalender* in druk met de blikvangers voor het komende kwartaal. Deze is verkrijgbaar op al onze locaties en op diverse andere plekken in Almere en Flevoland waar onze doelgroep komt. Daarnaast brengen wij jaarlijks het *Jaarprogramma primair onderwijs* uit dat de scholen een uitgebreid overzicht biedt van onze educatieve thema's en activiteiten. Dit boekje heeft in 2019 een make-over gekregen, waarvoor het ontwerp weer enkele jaren mee kan.

Om onze activiteiten en programma's onder de aandacht van de verschillende doelgroepen te krijgen en te houden, is communicatie voor Stad & Natuur van groot belang.

Het netwerk Vrienden van Stad & Natuur zorgt voor draagvlak en verbondenheid.

Pers

We versturen regelmatig persberichten over onze activiteiten en evenementen, belangrijke mijlpalen en nieuws over projecten of over onze organisatie. De meesten worden opgepakt door Almere Deze Week. Omroep Flevoland benadert ons geregeld voor een telefonisch radio-interview, en komt ook regelmatig bij ons filmen. Daarnaast zetten wij de lokale krant in om onze activiteiten publiek te verantwoorden met een infographic die de kerncijfers en highlights van onze jaarlijkse activiteiten in beeld brengt en kort toelicht.

Nieuwsbrieven

Wij versturen verschillende nieuwsbrieven, toegesneden op diverse groepen. Daaronder vallen de *Groen Kampioen nieuwsbrief*, met informatie over activiteiten en evenementen voor Almeerders, onze *Vrijwilligersnieuwsbrief* en de *Nieuwsbrief Stad & Natuur* voor onze (zakelijke) partners en Almeerders die op de hoogte willen blijven van organisatienieuws. Ook voor het Almeerse onderwijs is er een aparte *Nieuwsbrief Onderwijs* waarin alle tips, uitjes en komende lessen beschreven worden.

NETWERKEN EN COMMUNITIES

Stad & Natuur heeft naast haar vrijwilligers nog een aantal andere netwerken en communities opgezet die bepaalde groepen inwoners van Almere binden aan elkaar, aan de groene en duurzame stad en aan Stad & Natuur.

Vrienden van Stad & Natuur

Zo bouwen wij sinds 2017 aan een dynamisch netwerk van Vrienden van Stad & Natuur, wat zorgt voor draagvlak en verbondenheid. Ons streven is om dit netwerk in de komende vijf jaar verder te ontwikkelen. Om dat voor elkaar te krijgen zullen wij onze communicatie naar de Vrienden verder uitbouwen, onder meer in de vorm van het jaarlijkse 'Vrienden van' Jaarcongres, waarin wij telkens een actueel thema aansnijden, zoals afgelopen jaar het thema 'De jeugd heeft de toekomst'.

Groen Kampioen

Speciaal voor de jeugd hebben wij ons jeugdnetwerk Groen Kampioen opgezet, dat beoogt met groene activiteiten een groot deel van de kinderen in Almere naar buiten te krijgen. Groen Kampioen is een club van stoere buitenkinderen, die het leuk vinden om actieve en avontuurlijke activiteiten te doen in de natuur. Een Groen Kampioen houdt wel van een uitdaging, vindt het niet erg om vies en nat te worden, is niet bang voor 'enge' en wilde dieren en kan tegen een stootje. Een Groen Kampioen gaat niet alleen naar buiten als het mooi weer is. In elk seizoen is er in de natuur wat te beleven, ook als het regent of koud is. Om een echte Groen Kampioen te worden zijn er 25 dingen die je gedaan moet hebben in de natuur van Almere voor je 13de verjaardag. Met Groen Kampioen willen we een bijdrage leveren aan de positieve ontwikkeling van het groene denken en leven van de Almeerse jeugd. De komende tijd zullen wij verkennen welk concept qua opzet en financiering past bij de verdere ontwikkeling van dit jeugdprogramma.

Governance en organisatie

Stad & Natuur is een stichting die is ingericht volgens het Raad van Toezicht-model, met een directeur die de bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt. De Raad van Toezicht bestaat uit maximaal zeven en doorgaans vijf leden. De Raad werkt volgens de principes van de Governance Code Cultuur. Wij verwachten dat onze governancestructuur ook voor de komende vijf jaar passend is voor Stad & Natuur en voorzien daarin dan ook geen veranderingen.

De inzet van personeelsleden is in de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven op circa 11,5 fte, verdeeld ongeveer 15 medewerkers. Het aantal vrijwilligers is in de afgelopen vijf jaar wel toegenomen, van zo'n 70 naar 127 personen.

Voor de komende vijf jaar, waarin de stad naar verwachting flink verder groeit, staan nieuwe locaties en projecten met in totaal meer activiteiten, meer deelnemers en meer bezoekers op de rol. Dat vereist een wendbare en dynamische organisatie. Wij gaan er vanuit dat we bij nieuwe locaties ook weer nieuwe vrijwilligers kunnen enthousiasmeren, die een deel van de werkzaamheden op zich zullen nemen. Dat is ook waar wij met ons participatieprogramma voor staan en past bij het type bewoner dat Almere aantrekt, met name in de wijken waar particulier opdrachtgeverschap en eigen initiatief hoog in het vaandel staan.

Tegelijkertijd is op voorhand niet vanzelfsprekend dat Stad & Natuur de toename van werkzaamheden in de komende vijf jaar, net als in de afgelopen vijfjaarsperiode met ongeveer hetzelfde aantal medewerkers kan accommoderen en uitvoeren. Dat betekent dat wij bij de geschetste perspectieven en ambities serieus moeten nadenken over uitbreiding van de personele bezetting en versterking van de organisatie. Ook inhoud, competenties en vaardigheden vragen aandacht, omdat het type werkzaamheden mettertijd verandert. Denk aan andere communicatiemiddelen, fondsenwerving en aanscherping van regelgeving op het gebied van bijvoorbeeld veiligheid en publieksmanagement. Daarom leggen wij al gaandeweg meer accent op opleiding en training van het personeel. Het spreekt vanzelf dat een eventuele uitbreiding van personeel en versterking van de organisatie alleen plaats zal kunnen vinden wanneer we dat ook in financieel opzicht op een verantwoorde manier gestalte kunnen geven.

Voor de komende vijf jaar staan nieuwe locaties en projecten met in totaal meer activiteiten, meer deelnemers en meer bezoekers op de rol.

Financieel perspectief

De koers voor de komende vijf jaar kenmerkt zich door groei, op vrijwel alle fronten. Groei van de stad, groei van locaties, groei van activiteiten en programma's, groei van deelnemers en bezoekers, en ook groei van vrijwilligers en personeel om dat op verantwoorde wijze vorm te geven. Dat betekent dus onvermijdelijk ook een groei van de financiële geldstroom. Op dit moment is Stad & Natuur financieel gezond, zowel in balanstermen als in exploitatie. De belangrijkste financier van de activiteiten van Stad & Natuur is de Gemeente Almere, in de vorm van een algemene subsidie. Extra inkomsten genereren we via projecten in opdracht van de gemeente en de provincie. Daarnaast verwerven wij eigen inkomsten, bijvoorbeeld van scholen voor educatieve programma's, onderverhuur van ruimtes, verkoopopbrengsten en horeca. De totale geldstroom is de afgelopen jaren prima in evenwicht gebleven. Bij het geschetste toekomstbeeld is het voor een not-for-profit organisatie als Stad & Natuur een uitdaging om ook op termijn een duurzaam evenwicht tussen kosten en baten te kunnen blijven realiseren. Stad & Natuur zal de beschreven ambities alleen dan kunnen vervullen als er sprake is van een stabiele financiële onderbouwing. De financiële haalbaarheid is een voorwaarde voor de uitwerking en implementatie van de plannen voor de toekomst.

Als wij voor de komende vijf jaar de verwachte inkomsten doortrekken op basis van concrete toezeggingen en deze afzetten tegen de verwachte kosten bij de geschetste ambities, dan voorzien wij op onderdelen tekorten. Dat heeft de volgende achtergronden:

- De *personeelskosten* zullen toenemen door uitbreiding c.q. verhoogde inzet van personeel (bij de toenemende werkzaamheden zoals geschetst), door toenemende opleidingskosten en een generieke indexatie.
- De *afschrijvingskosten* op vastgoed en omgeving nemen toe, niet alleen als er nieuwe locaties bijkomen, maar ook op de huidige locaties. Dit heeft verschillende achtergronden:
  - Toenemende investeringen voor groot onderhoud wegens veroudering van de locaties, dit behelst zowel de gebouwen als de buitenruimte zoals kosten voor voetpaden, rijwegen, hekwerken, beschoeiingen, toegangspoorten, etc.
  - Extra investeringen om te kunnen voldoen aan aangepaste wet- en regelgeving op het gebied van milieu, veiligheid, dierenwelzijn en hygiëne.

Over bovenstaande punten is Stad & Natuur in overleg met de gemeente.

- De *specifieke opdrachten* met vergoedingen voor onze werkzaamheden voor projecten zijn (nog) niet voor de gehele looptijd van dit Koersplan afgedekt. Dat geldt bijvoorbeeld voor de exploitatie van Het Klokhuis en het Upcyclecentrum. Voor deze en vergelijkbare (nieuwe) projecten willen wij meerjarenafspraken maken om een haalbare exploitatie te borgen. Waar mogelijk beogen we om de incidentele subsidiebijdragen te bestendigen naar een structurele bijdrage.

Om te voorkomen dat de budgetten die thans worden ingezet voor activiteiten en programmering moeten worden omgebogen voor bovenstaande kostenstijgingen, wat de kernactiviteiten van Stad & Natuur zou aantasten, zullen wij onze financiële strategie blijven ontwikkelen. De substantiële bijdrage van de Gemeente Almere in de financiering blijft ook in de komende vijfjaarperiode onmisbaar. Wij zijn zeer content over de goede relatie tussen de gemeente en Stad & Natuur, en over de positieve waardering die onze activiteiten en programmering ontvangen bij de gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Op basis daarvan verwachten wij tot passende afspraken te kunnen komen, ook op langere termijn.

Daarnaast zetten wij ons in om de eigen inkomsten verder te vergroten. In de Meerjarenovereenkomst 2021-2025 met de gemeente is al afgesproken dat Stad & Natuur voorziet in minimaal 15% cofinanciering ten opzichte van de algemene subsidie.

Om de verwachte toename van de kosten in de komende vijf jaar te kunnen opvangen, zetten wij in op de volgende oplossingsrichtingen:

- *Verhogen van opbrengsten door medegebruik van derden.* Niet alle locaties zijn geschikt voor medegebruik of onderverhuur. Het is interessant om te onderzoeken welke dat wel zijn en wat daarvan de potentie is qua beschikbaarheid, vraag uit de markt en opbrengsten.
- *Verhogen van horecaopbrengsten.* Momenteel genereren wij alleen bij het Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders horecaopbrengsten van betekenis. Te onderzoeken valt of we dat kunnen uitbreiden op andere locaties en wat daarvoor nodig is, zowel qua voorzieningen als qua regelgeving (bestemmingsplan en vergunning) en (huur)contracten. Omdat daar ook risico's aan verbonden zijn, zullen we uitbreiding van activiteiten zoals horeca nader onderzoeken, waarbij we aansluiten bij het gemeentelijke beleid dat daarvoor in ontwikkeling is.
- *Verhogen van baten uit sponsoring en fondsenwerving bij bedrijfsleven en publiek.* Voor sponsoring zijn met name fysieke investeringen interessant, zoals de vervanging van de Stad en Natuur Bus (zie paragraaf 6.4.1). Wij hebben onze staf recentelijk versterkt met een medewerker die de mogelijkheden hiervoor onderzoekt en actie zal ondernemen volgens een Sponsoring- en fondsenwervingsplan.
- *Doorberekening van kostenstijging aan deelnemers en bezoekers.* Wij zijn principieel zeer terughoudend om kostenstijgingen door te berekenen naar onze deelnemers en bezoekers, omdat onze voorzieningen laagdrempelig en daarom vaak gratis beschikbaar moeten zijn voor alle Almeerders. Wel kunnen we de mogelijkheid onderzoeken om een deel van de kosten van educatie in rekening te brengen bij de scholen die daar gebruik van maken, in het besef dat ook daar beperkingen gelden.

Dit overzicht laat zien dat de ontwikkeling en uitwerking van een financiële strategie voor Stad & Natuur voor de komende jaren bijzondere aandacht verdient. Wij zullen dat in nauw overleg met de gemeente vormgeven.

Tot slot: Almere en Stad & Natuur

Stad & Natuur staat er goed voor en heeft een sterke plaats verworven in Almere. De perspectieven voor de komende vijf jaar zijn gunstig. De stad Almere groeit en komt verder tot ontwikkeling, het draagvlak voor de activiteiten van Stad & Natuur blijft toenemen, en er liggen tal van kansen op samenwerking met zusterorganisaties en participatie van bewoners. Maar er zijn ook serieuze uitdagingen, vooral op het financiële vlak. Wij zullen ons ten volle inzetten, en met ons vele vrijwilligers, om ook de komende vijf jaar (en nog veel langer) zoveel mogelijk Almeerders op een laagdrempelige manier bij de groene en blauwe buitenruimte te betrekken.

Want het kan in Almere!

Bijlage

Overzicht prestatieafspraken 2021 - 2025

Gemeente Almere en Stad & Natuur zijn voor de periode 2021-2025 de volgende prestatieafspraken overeengekomen:

KWANTITATIEF

- Stijging aantal bezoekers van 200.000 per jaar naar 210.000 per jaar in 2025
- Stijging aantal deelnemers van 33.000 per jaar naar 36.000 per jaar in 2025
- Uitgesplitst per locatie:
  - Kemphaan: 10.000
  - Natuurbelevingcentrum de Oostvaarders: 7.500
  - Vroege Vogelbos: 4.000
  - Kinderboerderij Den Uylpark: 1.500
  - Kinderboerderij de Beestenbende: 1.500
  - Overig locaties: 11.500.
- Bereik van educatieve programma's leerlingen basisonderwijs: stijging van 20.000 in 2020 naar 22.000 per jaar in 2025
- Structurele afspraken met 75% van alle scholen waar wij mee samenwerken in 2025
- Groei van 130 vrijwilligers naar 170 vrijwilligers in 2025, waarvan 100 regulier, met een vrijwilligersovereenkomst
- Groei social media bereik van 21.000 naar 23.000 volgers (10% van de bevolking van Almere)
- Jaarlijks 40 stageplaatsen op locaties van Stad & Natuur
- Minimaal 15% cofinanciering op het algemeen subsidiebedrag van gemeente Almere
- Overheadkosten bedragen niet meer dan 25% van de totale jaarlijkse omzet
- Openingstijden locaties ten minste:
  - Kinderboerderij Den Uylpark: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur; zaterdag en zondag van 14.00 tot 16.00 uur;
  - Natuurbelevingcentrum de Oostvaarders: 6 dagen per week van 10.00 tot 17.00 uur (voor de horecavoorziening kunnen andere tijden aangehouden worden);
  - Kinderboerderij de Beestenbende: dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur; zaterdag en zondag van 14.00 tot 16.00 uur.

KWALITATIEF

- Een thematisch "Vrienden van" Jaarcongres
- Onderzoek naar nieuwe locaties in stadsdelen Oosterwold, Nobelhorst en Pampus, in samenwerking met de gemeente
- Bijdrage aan ontwikkeling project Almeersepoort en Nationaal Park Nieuw Land
- Ontwikkeling informatie, educatie en participatie Natuurbelevingcentrum de Oostvaarders
- Vervanging Stad en Natuur Bus door milieuvriendelijk alternatief
- Voortzetten van de schapenbegrazing in de stad
- Beheer-, onderhouds- en ontwikkelingsplan voor elke locatie
- Programmering educatie Upcyclecentrum
- Ontwikkeling activiteiten en programmering rond thema Water
- Samenwerking met beroeps- en voortgezet onderwijs verder neerzetten
- Educatieve programmering Floriade Expo 2022 voor primair en voortgezet onderwijs

Colofon

CONTACT

Stad & Natuur Almere

Kemphaanstraat 1

1358 AD Almere

T 036 547 50 50

info@stadennatuur.nl

www.stadennatuur.nl

Teksten: Stichting Stad & Natuur Almere

Eindredactie: Roelof Balk, SlimmeVos.nl

Vormgeving: Studio Berry Slok, illustraties Pub Market

Fotografie: Jorn van Eck, Interaxxie en Stad & Natuur

STAD
NATUUR
ALMERE

werkt aan
een groene en
gezonde stad

STAD &
NATUUR
ALMERE